

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Rejiciuntur tres primæ sententiæ, & quarta statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Asturicensis quaest. 5. de gratia Christi, & indicat Ferrariensis 3. contra Gentes cap. 62.

Alij duos alios actus charitatis in Christo distinguunt, utrumque regulatum scientiâ beatâ, unum quo bona Deo intrinseca dilexit, alterum quo bona ipsi extrinseca voluit, nimirum gloriam, laudem, honorem, & obedientiam, quæ illi à creaturis exhibentur; & asserunt ipsum non meruisse primum actum charitatis, sed per secundum. Hunc dicendi modum amplectitur Lorca disp. 72. concl. 2. & placet Cipullo hic art. 3. dub. 2. concl. 2.

Alij denique asserunt dilectionem Christi ut terminatam ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi Deum, & illius perfectiones necessarias, liberam non fuisse, nec meritoriam: ut autem terminatam ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi creaturas, & volendi Deo bona extrinseca, non necessariam, sed liberam fuisse, & per consequens prout sic meritoriam. Ita Capreolus in 3. dist. 18. ar. 3. Asturicensis, Nazarius, Alvarez, Aravius, & alij ex recentioribus Thomistis.

§. II.

Resciuntur tres prima sententia, & quarta statuitur.

42. **D**ico primò: Christus meruit per actum charitatis.

Probatur breviter: In Christo fuit meritum, ut art. præc. ostensum est: At meritum per se primò reperitur in actu charitatis, & dependenter ab illo in actibus aliarum virtutum, ut docet S. Thomas 1. 2. qu. 114. ar. 4. & probatur, nam tota ratio nostri meriti apud Deum in hoc consistit, ut ea, quæ nostra sunt, demus Deo, & quali in ejus commodum offeramus, quantum est ex parte nostrâ: quod sola charitas facit, vel elicitivè, vel imperativè; quia ipsa sola per se primò & formaliter respicit bonum divinum, seu gloriam Dei amplificandam & extendendam, ordinatque omnia in hunc finem; reliquæ verò virtutes, si sint naturales, non versantur in mediâ circa Deum, sed circa aliquid creatum: si verò sint Theologicæ, sicut fides & spes, Deum ut primam veritatem revelantem, vel ut bonum nostrum respiciunt: Ergo Christus meruit per actum charitatis.

43. Confirmatur: Christo concedendum est meritum majori perfectione possibile: Sed meritum actus charitatis est specificè perfectius meritò aliarum virtutum: Ergo asserendum est Christum per actum charitatis meruisse.

44. Confirmatur amplius: Si quid obstarat quominus Christus per actum à charitate elicitum non meruerit apud Deum, maxime quia hic actus non fuit in eo liber, certum enim est omnes alias condiciones ad meritum requisitas in illo fuisse repertas: Sed actibus charitatis in Christo non defuit libertas, ut infra ostendemus, & patet in actu charitatis, quo Christus bona extrinseca, gloriam scilicet & honorem, Deo desiderabat: certum enim est hunc saltem actum in Christo fuisse liberum, probaturque primò, quia sola bonitas increata clarè & intuitivè cognita voluntatem necessitat ad sui intellectionem: At per illum actum non attingebatur ut quod bonitas increata & divina, sed bonitas limitata & finita: Ergo non erat necessarius, sed liber. Secundò, Actus ille erat participatio formalis dilectionis Dei, qua bona illa extrinseca sibi vult: At

A Deus non necessariò, sed libere sibi bona illa intrinseca appetit: Ergo etiam actus, quo Christus bona Deo extrinseca appetebat, non erat necessarius, sed liber. Terciò, objectum non videtur necessitare voluntatem divinam, nec creaturam necessitare potest, nisi ratione imperfectæ propositionis: Sed bona Deo extrinseca non necessitant ejus voluntatem, & alias Christo cum illa imperfectio non proponebatur: Ergo nec voluntatem creaturam animæ Christi necessitabant, subindeque actus charitatis, quo Christus bona illa Deo desiderabat, non erat necessarius, sed liber.

Dico secundò: Non datur in Christo duplex amor erga Deum, alter regulatus scientiâ beatâ, & alter regulatus scientiâ beatâ.

Probatur breviter: Vel illi actus specie, vel solo numero inter se differrent? Neutrum dici potest: Ergo in voluntate Christi reperiri non possunt. Major patet, Minor etiam quoad primam partem manifesta videtur: cum enim charitas sit virtus unius speciei atomæ, sicut fides & spes, non potest elicere duos actus specie diversos. Probatur verò quantum ad secundam: cum præter communem Aristotelis & D. Thomæ doctrinam, duo accidentia solo numero distincta, non possunt simul esse in eodem subiecto, si duo illi amores erga Deum solo numero inter se differrent, non possent simul in eadem Christi voluntate existere; & ita oporteret quòd pro illo instanti, vel tempore, quo anima Christi diligebat Deum ut cognitum per scientiam infusam, cessaret ab actu dilectionis beatificæ, qui sequitur scientiam beatam, quod tamen admitti non potest, cum amor beatificus, sicut & clara Dei visio, ad quam sequitur, & a qua regulatur, aternitate participata mensuretur.

Huic argumento, quod præcipuum & fundamentale est, dupliciter occurrunt Adversarij: Aliqui enim respondent, duos illos amores specie inter se differre, amor enim (inquiunt) non à bonitate objecti, sed ab illius apprehensione specificatur, ut à ratione formali, unde cum scientia infusa & beatâ specie inter se differant, amores etiam his cognitionibus regulati distinguuntur specie, quamvis eandem Dei bonitatem proponant. Alij verò dicunt, duplicem illum amorem solo numero esse distinctum, quando verò dicitur duo accidentia solo numero diversa non posse simul in eodem subiecto existere, hoc intelligendum esse de accidentibus absolutis, non autem de respectivis, quæ terminum extrinsecum, vel objectum respiciunt; quia ex terminis, quos respiciunt, potest desumi diversitas eorum individualis, etiam si ex subiecto non distinguantur numero.

Verum utraque responsio facile potest confutari. Prima quidem tripliciter: In primis enim ex illa sequitur, charitatem Christi non esse unicam specie habitum, cum implicet unum speciem habitum elicere actus specie diversos, ut supra arguebamus.

Secundò, Apprehensio non est formale objectum nec quod, nec quo voluntatis, sed bonitas ipsa apprehensa & voluntati proposita, ut docet Philosophi in physica, & colligitur ex D. Thoma qu. 25. de verit. ar. 1. ad 6. ubi docet diversitatem apprehensionum per accidens se habere ad variandos appetitus, nisi eam sequatur diversitas apprehensorum, hoc est bonitatum appetibilium: Ergo stante eadem bonitate specificè

cet regula, hoc est apprehensiones, variantur, A non diversificantur actus voluntatis specie: Sed per scientiam beatam & per scientiam infusam eadem bonitas divina voluntati Christi proponitur: Ergo licet cognitiones istæ inter se specie distinguantur, actus tamen charitatis regulati per illas specie diversi non erunt.

Tercio, Amor per fidem regulatus non distinguitur specificè ab amore regulato per beatificam visionem: Ergo pariter scientia beata & infusa non inducent diversitatem specificam in amores ab ipsis regulatos. Consequentia evidens est, magis enim distant fides & visio beata, quam scientia beata & infusa. Antecedens vero docetur expresse à D. Thoma 1. 2. qu. 67. art. 2. ubi sic ait: *Charitas non habet pro objecto cognitionem, sic enim non esset eadem in patria, sed habet pro objecto rem cognitam, quæ est eadem, scilicet ipsam Deum.* Ergo juxta D. Thomam amor fide regulatus non differt specie ab amore regulato per visionem beatificam.

Ratio etiam id suadet, Tum quia eadem bonitas per utramque cognitionem proponitur, Tum etiam, quia alias charitas viæ non maneret in patria, sed destrueretur, contra illud Apostoli 1. ad Corinth. 13. *Charitas nunquam exstinguitur.*

Secunda etiam responsio eadem facilitate rejici potest, quæ præcedens: Nam ratio quare duo accidentia solo numero distincta nequeant simul esse in eodem subiecto, est, quia unitas & distinctio numerica, cum non formales, sed materiales sint, non à forma, sed à materia sumuntur, & subiectum accidentium gerit vices materię: At hæc ratio pari efficacia militat in accidentibus respectivis, ac in absolutis; terminus enim inspectus ab accidente ut forma comparatur ad illud, & consequenter distinctionem solum numericam præstare nequit: Ergo non solum duo accidentia absoluta, sed nec etiam duo respectiva solo numero distincta simul in eodem subiecto esse possunt.

Secundo, Dato quod accidentia respectiva solo numero distincta possint simul eidem subiecto inesse, hoc tamen solum contingeret quando cum unitate subiecti essent termini, vel objecta distincta: At in casu præsentis non dantur diversa objecta, sed unum & idem est quod per actum liberum & necessarium attingitur, nempe eadem divina bonitas per utramque scientiam proposita: Ergo dato quod duo accidentia solo numero distincta possint esse simul in eodem subiecto, quando respectiva sunt, non sequitur posse Deum simul diligere ab anima Christi per diversos amores, quorum unus per scientiam beatam, alter per infusam regulatus sit.

Tercio, juxta D. Thomam infra qu. 35. art. 5. pater non pluribus, sed unâ tantum relatione ad plures filios refertur; eò quod si plures relationes essent, solo numero different; duo autem accidentia solo numero distincta in eodem subiecto esse nequeunt: Sed relatio est accidens respectivum: Ergo quando dicitur plura accidentia solo numero distincta non posse simul esse in eodem subiecto, hoc non solum de accidentibus absolutis, sed etiam de respectivis intelligendum est.

Deo tertio: Christus meruit per actum charitatis beatificæ, non solum prout per talem actum bona extrinseca, gloriam nimirum & honorem extrinsecum Deo volebat, sed etiam quatenus terminabatur ad bonitatem divinam,

Tom. II.

non ut est ratio diligendi perfectiones necessarias Dei, sed ut est ratio diligendi creaturas.

Probat conclusio ratione fundamentali: 49.

Unus actus charitatis beatificæ Christi potuit simul terminari ad perfectiones necessarias Dei, ad gloriam & honorem extrinsecum, & ad Dei bonitatem est, ut ratio diligendi creaturas: Sed actus iste, etsi necessarius fuerit prout Deo perfectiones necessarias volebat, sub alijs tamen rationibus potuit esse liber: Ergo & Christus mereri potuit per eundem actum, non solum ut bona extrinseca Dei appetentem, sed etiam ut terminatum ad bonitatem divinam ut est ratio diligendi creaturas. Major videtur certa, tum quia ea, quæ possunt per modum objecti primarij & secundarij comparari, per eundem actum possunt attingi: Sed omnia enumerata ita inter se comparantur, ut divina bonitas prout est ratio diligendi perfectiones necessarias Dei, sit objectum primarium dilectionis beatificæ; ut est vero ratio diligendi creaturas & bona Deo extrinseca, objectum illius secundarium: Ergo per eundem actum charitatis beatificæ Christi possunt attingi. Tum etiam quia Beatus ex vi visionis beatificæ non solum attingit Deum, sed etiam creaturas possibiles, existentes, & futuras. Deumque ut est ratio cognitionis illarum, ut in Tract. de visione beatifica ostensum est: Ergo Christus potuit ex vi dilectionis beatificæ non solum perfectiones intrinsecas Dei attingere, sed etiam gloriam & honorem extrinsecum, creaturas existentes, Deumque seu bonitatem divinam, ut est ratio in exercitio illas diligendi.

Minor verò, in qua videtur posita difficultas, suadet multipliciter. Inprimis enim licet eidem actui respectu ejusdem objecti secundum eandem rationem convenire nequeant necessitas & libertas; respectu tamen diversorum objectorum, vel ejusdem secundum diversas rationes, nulla videtur esse repugnantia: Ergo licet actus charitatis beatificæ Christi, ut terminatus ad bonitatem divinam, quatenus est ratio diligendi perfectiones necessarias Dei, fuerit necessarius, potuit tamen esse liber, inquantum ad eandem bonitatem, ut est ratio diligendi creaturas terminabatur.

Secundo, Non minus distinguuntur intuitivum & abstractivum in actibus intellectus, quam liberum & necessarium in actibus voluntatis: Sed potest una & eadem notitia esse intuitiva, & abstractiva respectu diversorum objectorum, ut constat in visione beatificæ, quæ est notitia intuitiva Dei, & abstractiva creaturarum possibilem: Ergo pariter unus actus voluntatis esse poterit necessarius & liber respectu diversorum objectorum, vel respectu ejusdem secundum diversas rationes.

Tercio, Ratio practici & speculativi non minus, imò magis distinguuntur in habitibus intellectus, quam ratio liberi & necessarij in actibus voluntatis: Sed possunt in eodem habitu intellectus practicum & speculativum adunari, ut constat in nostra Theologia, quæ speculativa & practica est: Ergo etiam libertas & necessitas poterunt in eodem actu voluntatis reperiri.

Denique, Major est necessitas in actu increato dilectionis infinite, quo Deus seipsum diligit, quam sit in actu creato dilectionis beatificæ, quo anima Christi diligebat Deum: Sed non obstat quod dilectio Dei sit necessaria, prout terminatur ad divinam bonitatem, ut est ratio diligendi

Nnnn 2 gendi

gendiperfectiones necessarias Dei; libera est A
propter terminatur ad eandem bonitatem, ut est
ratio diligendi creaturas: Ergo etiam dilectio
beatifica animæ Christi secundum diversas illas
terminationes simul necessaria & libera esse po-
test. Unde

50. Ad rationem dubitandi initio, propositam
respondeo concessa Majori, distinguendo Minore-
rem: Actus charitatis quo Christus diligebat
Deum non erat liber, ut terminatus ad bonita-
tem divinam, quatenus est ratio diligendi De-
um & illius perfectiones necessarias, concedo
Minorem. Ut terminatus ad bonitatem divinam,
inquantum est ratio diligendi creaturas, & vo-
lendi Deo bona extrinseca, nego Minorem &
Consequentiam. Dilectio ergo beatifica animæ
Christi considerari potest tripliciter, nempe se-
cundum entitatem, secundum terminationem
necessariam ad Deum, seu ad bonitatem divi-
nam, ut est ratio diligendi perfectiones Deo in-
trinsecas & necessarias; & secundum terminati-
onem ad creaturas, & ad bonitatem divinam
prout est ratio diligendi illas. Quoad entitatem
& primam terminationem necessario existit,
nec est in potentia ad non existendum; sub se-
cunda vero terminatione libera est, & potest non
existere. Nec opponitur contradictorie, aut
contrarie necessitas essendi entitativæ & sub una
terminatione, & potentia ad non essendum ter-
minativæ sub alia terminatione, ut constat in ac-
tu libero voluntatis divinæ, qui sub ratione en-
titatis & terminationis ad Deum necessarius est,
nec potest non esse, sub ratione vero terminati-
onis ad creaturas liber est, & potest, vel potuit
in Deo non esse, ut in Tract. de voluntate Dei fu-
se declaravimus. Unde dilectio beatifica animæ
Christi, est quadam expressio & participatio di-
vine amoris, qui secundum diversas terminatio-
nes simul liber & necessarius est.

Disp. 3.
art. 2.

51. Dices primo: Hæc est differentia inter liber-
tatem divinam & libertatem creatam, quod illa
consistit in indifferentia principii non ad entita-
tem actus, sed ad solam terminationem; liber-
tas autem creatam, in indifferentia principii ad
actualitatem actus: Ergo de ratione actus liberi
creati, est taliter esse quod possit non esse, non
solum terminativè, sed etiam entitativè.

Respondeo negando Antecedens universali-
ter intellectum, nam licet aliquando libertas
voluntatis create sit per indifferentiam ad enti-
tatem actus, non tamen hoc semper habet: sem-
per tamen à libertate increata sufficienter di-
stinguitur, per hoc quod voluntas divina actum
liberum sibi entitativè identificat, voluntas au-
tem create nunquam cum actu libero entitati-
vè identificatur; cum enim elicit actum ex pri-
mario conceptu liberum, realiter ab illo distin-
guitur; & quando se exercet liberè per actum
per se primò necessarium, & liberum secunda-
riò, etiam entitativè distinguitur ab illo, cum
distinguitur realiter ab entitate actus necessa-
rii, cum quo terminatio libera identificata in-
venitur.

52. Dices secundo: Quod competit actui volun-
tatis divinæ, quia infinitus est, non potest actui
finito convenire: Sed quod actus voluntatis di-
vinæ gaudeat duplici terminatione, unâ liberâ,
alterâ necessariâ, habet ratione infinitatis: Ergo
hæc duplex terminatio, cum unitate entitatis,
dilectioni beatificæ animæ Christi competere
nequit.

Respondeo negando Minorem, nam quod
actus divinæ voluntatis ad duo objecta termina-
tur, nempe ad Deum & creaturas, attingit
bonitatem divinam, ut est ratio diligendi Deum
& prout est ratio diligendi bona creata, non
convenit ipsi ex infinitate, cum totum hoc re-
riatur in ordine intelligibili in visione beatifi-
ca, quæ simul ad Deum & ad creaturas
ad duo objecta inter se subordinata terminatur.
Similiter quod actus voluntatis divinæ ter-
minatur in bonitatem Dei, ut est ratio ipsi vo-
lendi perfectiones intrinsecas; liberè vero in ean-
dem bonitatem, ut est ratio diligendi creaturas,
vel ipsi appetendi bona extrinseca, non pro-
venit ex infinitate talis actus, sed ex eo quod per-
fectiones intrinsecæ necessarias habent con-
nexionem cum Deo, bona autem creata, & ipsi
extrinseca, cum ipso non conneuntur neces-
sariò. Infinitas ergo in tali actu solum requiritur
ad hoc ut realiter identificetur cum voluntate
divina, unde repugnat actum creatum dilectio-
nis beatificæ animæ Christi, cum ejus voluntas
identificari realiter.

Ex his solummodo manet aliud argumentum, quod
contra ultimam conclusionem fieri solet, & potest
sub hac forma breviter proponi. Dilectio quæ
Christus meruit, ipsi ut viatori conveniebat:
Sed dilectio regulata scientiâ beatâ, non erat
Christi ut viatoris: Ergo per illam non meruit.
Major patet, Minor probatur. Dilectio regulata
scientiâ beatâ, conveniebat Christo mediâ vi-
sione beatâ: Ergo conveniebat ipsi ut clarè viden-
ti: Ergo non ut viatori, sed ut comprehensori.

Huic ergo argumento facile respondetur ex
dictis, negando scilicet Minorem, & ad ejus
probationem, distinguendo Antecedens. Dilectio
regulata scientiâ beatâ conveniebat Christo me-
diâ visione beatâ, ut proponente Deum tanquàm
diligendum necessariò, & secundum perfectio-
nes necessarias, nego Antecedens. Ut proponen-
te Deum ut liberè diligendum, & prout est ra-
tio diligendi creaturas, concedo Antecedens, &
sub eadem distinctione primi Consequentis, ne-
go secundam Consequentiam, nam licet actus
priori modo per visionem regulatus sit, Christi
non ut viatoris, sed ut comprehensoris; ille ta-
men qui secundo modo regulatur per visionem,
convenit Christo ut viatori.

ARTICULUS III.

*Verum Christus meruerit adimplendo præceptum Pa-
tris de subeunda morte pro salute generis
humani?*

Ratio dubitandi est, quia videtur quod Chri-
stus in adimplerione talis præcepti non fue-
rit liber; libertas enim in obedientia præcepti
requirit potentiam expeditam ad non obedi-
endum: Sed Christus non poterat non obedire
Patri, cum esset ab intrinseco impeccabilis, ut
disput. præcedenti ostendimus: Ergo nec libere
tale præceptum adimplere, subindeque nec me-
reri in ejus adimplerione, cum libertas sit condi-
tio requisita ad meritum.

§. I.

*Varij modi dicendi, seu conciliandi libertatem Christi
cum ejus impeccabilitate, referuntur ac
refelluntur.*

UT ab hac difficultate Theologi sese expedi-
ant, varios conciliandi libertatem Christi
cum